

primitur. In hac nobis pignus et arrha proponitur A misericorditer præparare et præstare dignetur, illius beatissimæ visionis, in qua est dies sine nocte, qui cum Patre et Spiritu sancto regnat et dominatur sine labore requies et gloria sine fine, quam nobis Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

DE CONVERSIONE S. PAULI.

Recolenda est cum exultatione beati Pauli conversio, fratres charissimi. Si enim gaudium est angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente ⁹¹, et nos ei propensiore lætitia congratulari oportet in quo habemus doctrinæ speculum, pœnitentiæ formam, conversionis et conversationis exemplum : qui cum esset vas blasphemæ, vas contumeliæ et iræ, factus est vas honoris, vas electionis et gratiæ. *Blasphemus*, inquit, *sui, sed misericordiam consecutus sum* ⁹². De lupo enim factus est agnus, de inimico domesticus, de persecutore filius, de tortore doctor, de perversore discipulus, de impugnatore defensor, de infidelissimo sanctissimus fidei prædicator. Vere magna et inenarrabilia sunt opera Dei ⁹³, et miserationes ejus super omnia opera ejus ⁹⁴. Saulus enim adhuc spirans minarum et cædis in discipulos Domini, a Christo in discipulum adoptatur ⁹⁵, et qui ad subversionem Ecclesiæ effrenata crudelitate spiritus anhelabat, firmissima Ecclesiæ columna stabilitur. Pater namque misericordiarum *flagellat omnem filium quem recipit* ⁹⁶. Saulum flagellat, ut eum recipiat, excæcat ut illuminet, prosternit ut erigat, affligit ut sanet, debilitat ut confirmet. Saulus siquidem literas crudelissimæ legationis acceperat, ut si quos inveniret hujus viæ viros ac mulieres, perduceret in Hierusalem. Veruntamen justus iudex, qui humiliat omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, qui non permittit suos tentari ultra id quod possunt, sed facit etiam cum tentatione proventum, ut possint sustinere ⁹⁷, iudicabit pro mansuetis terræ ⁹⁸ et salvos faciet p. v. ca.

Cum ergo iter faceret Saulus, contigit ut appropinquaret Damasco, et subito circumfulsit eum lux de cælo ⁹⁹. Lux enim circumfulget exterius, ei qui interioribus ignorantiae tenebris obducebatur. Et cadens in terram vocem audivit ¹⁰⁰, quam dum in via peccatorum staret, audire non meruit. Non sufficit lux ad fidem et ideo auditus vocis adjungitur :

Fides enim ex auditu; auditus autem per verbum Dei ¹. *Saule, Saule, quid me persequeris?* Qui in Evangelio ait : *Quandiu uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis* ², injuriam suorum suam reputat. Nec in his verbis se morti aut persecutioni fateatur obnoxium, cum sit immortalis et impassibilis, sed exprimitur affectio charitatis erga discipulos, quos cum prius dilexisset, in finem dilexit eos. Idem confirmatur Petri facto, qui cum Roma fugiens Salvatorem sibi occurrentem interrogasset : *Domine, quo vadis?* ³ audivit : *Vado Romam iterum crucifigi* (13). ⁴ Ubi exprimitur Christum quodammodo in eo crucifigendum, quem sibi adoptavit in membrum. Membris itaque suis compatiens Saulo in discipulos ejus debacchanti Christus irascitur; sed quia semper proprium habet misereri et parcere, iratus misericordiæ recordatur ⁵. Unde et eum furiosum quasi retinet, ne in æternæ mortis præcipitium devolvatur, et recalcitrantem contra stimulum cohibet, ne pungatur.

Durum est, inquit, tibi contra stimulum calcitrare. Et illis : Quis es, Domine? Ego, inquit, sum Jesus Nazarenus quem tu persequeris ⁶. Poterat expressisse quis esset, majestaticis et terribilibus verbis, ut diceret : *Ego sum Deus ultionum Dominus* ⁷, *qui respicio terram, et facio eam tremere : tango montes et fumigant* ⁸, sed cum levitate respondet, ut excitet ad spem et invitet ad fidem : *Domine*, subdit Saulus, *quid me vis facere* ⁹. Ad vocem divinæ animadversionis in persecutore humiliatur elatio, decrudescit in Saulo severitas, et effrenata rabies mansuescit in gratiam : succiditur oleaster, ut oliva fructifera plantetur in domo Domini, lupus mutatur in ovem, rhamnus in vitem, herodius in columbam, sicarius in apostolum, blasphemus in sanctum, Saulus in Paulum; qui in Saulo mutat vitam, mutat et nomen, juxta verbum Isaïæ ¹⁰ : *Et vocabit servos suos nomine alio*. Vere conversio et mutatio hæc dextræ Excelsi est ¹¹. In

PETRI DE GUSSANVILLA NOTÆ.

(13) « Idem factum semel atque iterum narrat Innocentius papa III, nostri Blesensis fere æqualis, in sermonibus suis. Deinde B. Gregorius in IV psalium pœnitent. Hesychius De excidio Hierosol., libro III. S. Ambrosius in Auzentium, de tradendis

basilicis. S. Athanasius in libro De fuga sua. Linus in Histor. de morte apostolorum Petri et Pauli. Lege Onuphrium Panvinium De septem Urbis ecclesiis, et Casarem Baron. tom. I Annal Eccles.

⁹¹ Luc. 15. ⁹² I Tim. 1. ⁹³ Psal. 110. ⁹⁴ Psal. 144. ⁹⁵ Act. 9. ⁹⁶ Hebr. 12. ⁹⁷ I Cor. 10. ⁹⁸ Isr. 11. ⁹⁹ Act. 9. ¹⁰⁰ Ibid. ¹ Rom 10; Act. 9. ² Matth. 25. ³ Heb. 3. ⁴ Act. 9. ⁵ Psal. 93. ⁶ Psal. 103. ⁷ Act. 9. ⁸ Cap. 65. ⁹ Psal. 76.

dextra Excelsi duo sunt, potestas et misericordia, sicut scriptum est: *Duo hæc audivi, quia potestas Dei est, et tibi, Domine, misericordia* ¹⁰. Saulum potestas humiliat, misericordia levat; perversum potestas corripit et convertit, conversum misericordia consolatur, et erigit: potestas timorem incutit et tremorem, misericordia consolationem exhibet et exultationem, ut Saulus pariter cum Propheta lætetur et timeat, et dicat ad Dominum: *Lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum* ¹¹. Sunt plerique qui, cum a Domino corripuntur, more Pharaonis in sua pertinacia se obdurant et ad emendationem pia disciplinæ flagella non sentiunt. De talibus conqueritur Dominus per Jeremiam dicens: *Interfeci et disperdidi populum meum, et tamen a riis suis non sunt reversi* ¹². Et alibi: *Curavimus Babylonem, et non est sanata* ¹³. Porro Saulus memoriter recolebat verbum Sapientiæ, quæ dicit: *Esto consentiens adversario tuo, dum es cum illo in via, ne forte tradat te iudici, et iudex tortori* ¹⁴, ideoque paternæ animadversionis virga correptus ad obedientiam humiliter se exponit, et quasi satisfactioni se offerens voluntatem flagellantis inquiri: *Domine, quid me vis facere? Surge, inquit, et ingredere civitatem, et ibi dicetur tibi, quid te oporteat facere* ¹⁵. In via prostratus, in civitatem mittitur instruendus; vult enim benignissimus iustitiæ et misericordiæ magister, ut blande et socialiter doceatur ab homine, quem sciebat divinæ vocis tonitru sustinere non posse. Sic inter Deum et populum Israel Moyses loquebatur. Dicebant enim: *Loquere tu nobis, ne loquatur ad nos Dominus, et moriamur* ¹⁶. *Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat* ¹⁷. Circumfulserat eum lux de cælo, sed nondum ad plenum lux illa ei affulserat, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum ¹⁸. Ad manus illum trahentes introduxerunt Damascum ¹⁹. Ad manus exterius trahebatur, quem Dominus a spurcitia hujus vitæ trahebat interius, ut curreret in odorem unguentorum sũorum ²⁰; nisi enim traheretur, non poterat ad eum venire, qui dicit: *Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum* ²¹. O benignissima retributio Salvatoris; a Christo trahitur in vitam, qui Christi discipulos trahebat in mortem. Firmissimum spei et fiduciæ fundamentum nobis erexerat, confessio latronis in cruce, pœnitentia peccatricis Magdalenæ, devotio publicani, supplicatio Chananæ, lacrymæ Petri, sed cumulatus et plenius exuberantiam divinæ miserationis attollit Sauli conversio, quæ sic omnino vitam persecutoris mutat, ut postea non se in se, sed Christum vivere in se protestetur. *Vivo,*

A inquit, *ego, jam non ego; vivit vero in me Christus* ²². *Et erat ibi tribus diebus non videns, et non manducavit, neque bibit* ²³. Tribus diebus non vidit, cui parabatur lumen ad revelationem gentium ²⁴. Triduo non comedit, cui parabatur panis vitæ, et refectio angelorum.

Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine Ananias, et dixit ad illum in visu Dominus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine. Et Dominus ad eum: Surge et vade in vicum ²⁵, etc. Vadit ad Saulum, ut cæcum illuminet, ut vincum solvat, ut reducat erroneum, ut reconciliet reum, ut consoletur afflictum, ut in fide confirmet infirmum, ut jejunum reficiat, ut baptismo mundet immundum. Porro Ananias secreto se abdebat, timens a facie persecutantis. Erat enim olla succensa ab aquilone, sed nihilominus erat virga vigilans ²⁶, virga ferrea et confringens vas figuli ²⁷, ut de luto indurato vas aureum conflaretur.

B Respondit autem Ananias: *Domine, audivi a multis de viro hoc quanta mala fecerit sanctis tuis in Jerusalem, etc. Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israel. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati* ²⁸. *Testimonia tua, Domine, credibilia facta sunt nimis* ²⁹. Frequenter enim recenset Ecclesia pressuras Apostoli, qualiter diutissime fuerit in laboribus plurimis, in plagis supra modum, in mortibus frequentes, a Judæis quinque quadragenas unum minus acceperit, ter virgis cæsus sit ³⁰, etc. His et aliis modis in arena hujus mundi pugnans triumphum suum consummavit gladio suo, et sanguinem suum in nomine Jesu Christi Deo Patri sacrificium obtulit vespertinum. Hic est Benjamin adolescentulus in mentis excessu. Hic est Benjamin lupus rapax, mane comedens prædam, et vespere dividens spolia ³¹. Saulus ideo per Benjamin specialiter designatur, quia de tribu Benjamin duxit originem ³², sicut de se ipso perhibet dicens in Epistola ad Romanos ³³: *Et ego, inquit, Israelita, ex semine Abraham, de tribu Benjamin.* Et sicut Benjamin inter filios Jacob fuit nativitate ultimus, ita Paulus inter Christi discipulos conversione et vocatione fuit novissimus ³⁴. Cumque alii super doctrina Christi per incrementum virtutum usque ad virilem statum animi profecissent, iste adhuc in fide novus et quasi adolescentulus erat. Unde et se abortivum inter cæteros vocat. Raptus autem usque ad tertium cælum in mentis excessu ineffabilia Dei contemplabatur, arcana ³⁵, moramque suæ vocationis, et temporis dispendium, magnitudine revelationum et multiplicato prædicationis fructu redimit et compensat. Lu-

¹⁰ Psal. 61. ¹¹ Psal. 85. ¹² Jer. 15. ¹³ Jer. 51. ¹⁴ Matth. 5. ¹⁵ Act. 9. ¹⁶ Exod. 20. ¹⁷ Act. 9. ¹⁸ Joan. 1. ¹⁹ Act. 9. ²⁰ Cant. 1. ²¹ Joan. 6. ²² Gal. 2. ²³ Act. 9. ²⁴ Luc. 2. ²⁵ Act. 9. ²⁶ Jer. 1. ²⁷ Psal. 2. ²⁸ Act. 9. ²⁹ Psal. 92. ³⁰ II Cor. 11. ³¹ Psal. 67. ³² Gen. 48. ³³ Cap. 11. ³⁴ I Cor. 15. ³⁵ II Cor. 12.

pus vero rapax mane comedens prædam vespere dividit spolia, dum in ætate primæva quasi circa mane mæ vitæ gregem Dominicum persecutus in vespera suæ conversionis ad Dominum spolia diabolo exempta dividit, atque diversa officia in Ecclesia Dei distribuens sponsam Christi varietatibus decoravit. Sequitur :

Et abiit Ananias, et introivit in domum, et imponens ei manus, dixit, etc. Et confestim ceciderunt ab oculis ejus tanquam squamæ, et visum recepit ³⁶. Hæ sunt squamæ Behemoth, de quibus in Job legitur ³⁷, quia *una uni conjungitur, nec spiraculum vitæ incedit per eas*. Hæ sunt illecebræ sæculares et colligationes impietatis, quæ per manus impositionem flatu Spiritus sancti dissolvuntur. Recepit itaque visum, qui paulo ante ambulabat in tenebris; et pane cælesti reficitur daturus esurientibus panem vitæ : insuper et divini sementem verbi dispersurus in gentes, et uberrimos fidei manipulos collecturus. *Et surgens baptizatus est* ³⁸. Exurgens de pulvere vanitatis et de luto peccati in aquis sanctificatis veterem exiit hominem, atque juxta verbum prophete, *Æthiops nigredinem suam, et pardus varietates*

suas in baptismo deponit ³⁹. *Et continuo ingressus in synagogas, predicabat Jesum, quoniam hic est Filius Dei* ⁴⁰. Dignus Dei, qui scripsit in cordibus hominum legem vitæ, pigritare non novit, unde et super apostolos *factus est repente de cælo sonus* ⁴¹, et Saulus vas electionis continuo suavitatem odoris effudit. *Saulus autem multo magis convalescebat et confundebat Judæos qui habitabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus*. De Filio Dei constanter affirmat quia hic est Christus, qui Jesum Dei Filium paulo ante pertinaciter abnegabat. Sic Dominus ex Basan convertit in profundum maris ⁴²; sic suscitavit de lapidibus filios Abrahæ ⁴³, mittitque *crystallum suam sicut buccellas* ⁴⁴, dum dispersionis et infidelitatis frigore congelati et obdurati in pertinacia sua non solum vocantur ad fidem, sed et fiunt ministri verbi Dei. Sic Paulum olim persecutorem non solum ad fidem Dominus vocat, sed apostolum et doctorem gentium facit ad dandam scientiam salutis plebi suæ, et ad revelationem gloriæ Domini nostri, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

³⁶ Act. 9 ³⁷ Cap. 41. ³⁸ Act. 9. ³⁹ Jer. 15. ⁴⁰ Act. 9. ⁴¹ Act. 2. ⁴² Psal. 67. ⁴³ Matth. 3. ⁴⁴ Psal. 147.

⁴⁰ Act. 9. ⁴¹ Act. 2. ⁴² Psal. 67. ⁴³ Matth. 3.

COMPENDIUM IN JOB.

AD HENRICUM II ILLUSTRISSIMUM ANGLORUM REGEM.

HENRICO Dei gratia Anglorum illustrissimo regi, duci Normanniæ et Aquitaniæ, et comiti Andegavensi, suus PETRUS Blesensis Bathoniensis archidiaconus in vero salubri salutem.

Gratias ago gratiæ largitori, quia gratanter auditis quæ ædificant ad salutem; dumque curialium sollicitudinum frivola et intricatos negotiorum labyrinthos evaditis, libenter meditamini in lege Domini, et de diurnis laboribus in lectione sacræ paginæ respiratis. Gloriosum siquidem est in principe, quotidianos actus suos, et ab eo incipere, et finire in eo qui est principium et finis ⁴⁵; qui est principium sine principio, et judicat fines terræ. Præcepistis mihi ut ad similitudinem illorum tractatum, quos feceram de transfiguratione Domini et de conversione beati Pauli, vitam sancti Job summarim, et sub quodam compendio delibarem, ea duntaxat interserens, quæ ad patientiam et cæteras virtutes vos plenius informarent ⁴⁶. Hoc sane existimo cordi vestro divinitus instillatum (cor enim regis in manu Dei est, et quocunque voluerit, vertit illud ⁴⁷) ut vitam sancti Job, et aliorum veterum Patrum libenter velitis deducere ante oculos

mentis vestræ, quatenus erudiri possitis in eis, secundum quod Dominus præcepit per Prophetam : *Erudimini, qui judicatis terram* ⁴⁸. Exemplo siquidem talium confirmatur fides, spes erigitur, nutritur charitas, deprimitur superbia, humilitas custoditur, augetur devotio, et bene operandi desiderium excitatur. Hinc est, quod nomina gloriosorum Israel scribi fecit Dominus in rationali iudicii, ut omnibus apparerent ⁴⁹, et vitam atque conversationem sanctorum Patrum cæteri sibi traherent in consequentiam et exemplum. Opus itaque arduum, et sarcinam aggredior magnæ molis : *Non quod sufficientes simus, sicut dicit Apostolus, cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra a Deo est* ⁵⁰, ab eo qui dicit : *Aperi os tuum, et ego implebo illud* ⁵¹. Et iterum : *Cum steteritis ante reges et præsides, nolite cogitare quid aut qualiter res ostendatis; dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini* ⁵².

Incipiam ergo in ipsius benedicto nomine, qui est benedictus in sæcula, magnificentiæ vestræ supplicans humiliter et obnixè, ut exhortationem devotissimi servi vestri cum patientia sustinere velitis,

⁴⁵ Apoc. 1. ⁴⁶ Prov. 21. ⁴⁷ Psal. 2. ⁴⁸ Ibid. ⁴⁹ Exod. 28. ⁵⁰ II Cor. 3. ⁵¹ Psal. 80. ⁵² Matth. 10.